

М. М. Микієвич, А. Ю. Мартинов

Європейський парламент

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ – консультативний і рекомендаційний орган [Європейського Союзу](#). Ін. назва – Європарламент. Веде свою історію від Заг. асамблеї Європ. об'єдн. вугілля і сталі (ЄОВС), засн. 1951. З утворенням 1957 Європ. екон. співтовариства (ЄЕС) та Європ. товариства з атом. енергії (Євратом) вирішено створити одну асамблею для всіх 3-х співтовариств під назвою Європ. парламент. асамблея (від 1962 – Є. п.). Від 1979 вибори до Європарламенту відбуваються шляхом прямого і заг. голосування насел. всіх держав-чл. ЄЕС. Юрид. основою для цього став Акт про вибори представників до Європарламенту шляхом прямих і заг. виборів (його осн. положення чинні й для Європарламенту ЄС). Член Є. п. (термін повноважень – 5 р.) можуть бути депутати нац. парламентів держав-чл. ЄЕС (від 1992 – ЄС), окрім міністрів держав-чл., європ. комісарів (чл. Європ. комісії), чл. суду ЄС, службовців Європарламенту. Кількість депутатів зросла з 567-ми (1994) до 626-ти (1999) у зв'язку з прийняттям до Є. п. Австрії, Фінляндії та Швеції. Представництво держав-чл. Європарламенту скликань 1994–99 та 1999–2004 розподілялося за кількістю мандатів: Німеччина – 99, Франція, Італія і Велика Британія – по 87, Іспанія – 64, Нідерланди – 31, Бельгія, Греція та Португалія – по 25, Швеція – 22, Австрія – 21, Фінляндія і Данія – по 16, Ірландія – 15, Люксембург – 6. Об'єднання Німеччини зумовило збільшення кількості депутатів цієї країни з 81-го (скликання 1989–94) до 99-ти (скликання 1994–99), що порушило рівновагу між 4-ма великими державами-чл. ЄС. Європарламент, за аналогією з парламентами держав, має у своїй структурі президію в складі голови і 14-ти заст.; парламент. комісії, які готують проекти рішень; ген. секретаріат, що займається адм.-тех. питаннями. В Є. п. немає делегацій від держав-чл. і, відповідно, голосувань по делегаціях, а депутати об'єднуються на основі приналежності до тієї чи ін. парт. групи або взагалі не входять до жодної з них. В Європарламенті скликань 1994–99 та 1999–2004 створ. 9 таких груп: європ. соціалістів, європ. нар. партії, «зелених» та ін. Групи мають власні ресурси, внесені до бюджету Європарламенту, окремий секретаріат. Представництво

постій. комітетів Є. п. розташ. у Брюсселі, його сесії (щомісяця впродовж тижня) проводять у м. Страсбург (Франція), секретаріат розміщений у Люксембурзі. Європарламент до прийняття Єдиного європ. акта 1986 мав досить обмежені права. Крім консультац. функцій, він міг блокувати прийняття бюджету та вносити до нього поправки, однак РМ Європ. співтовариства могла ігнорувати його думку. Значно розширив повноваження Європарламенту Маастрихт. договір 1992, за яким у його відносини з ін. органами ЄС запроваджено процедури спіл. рішень. Згідно з цією процедурою, якщо Європарламент у ході другого читання відхиляє пропозиції РМ переважною більшістю голосів, остання може прийняти їх тільки одноголос. рішенням. Ін. право – розпуск Європ. комісії: якщо парламент більшістю у 2/3 голосів засудить її діяльність, вона у повному складі повинна піти у відставку (донині не застосовувалося). Правила голосування у Європарламенті залежать від характеру рішення, що має бути прийнятим: бюджетні питання, проекти поправок повинні зібрати просту більшість голосів, пропозиції щодо самих змін – абсолютну, прийняття вотуму недовіри та відхилення бюджету – 2/3. Згідно зі ст. 94 внутр. регламенту Європарламенту голосування зазвичай відбувається за допомогою піднятої руки. 10–13 червня 2004 у 25-ти країнах-чл. ЄС відбулися вибори 682-х депутатів Є. п. Представництво депутатів від держав-чл. ЄС розподілене за квотами відповідно до чисельності насел.: Німеччина – 99; Велика Британія, Франція, Італія – по 72; Іспанія, Польща – по 50; Нідерланди – 25; Греція, Бельгія, Чехія – по 22; Угорщина, Португалія – по 20; Швеція – 18; Австрія – 17; Данія, Фінляндія, Словаччина – по 13; Ірландія, Литва – по 12; Латвія – 8; Словенія – 7; Люксембург, Естонія, Кіпр (грец. частина) – по 6; Мальта – 5. За результатами виборів сформовано 8 політ. груп (фракцій): Європ. нар. партії (християн. демократи), Партії європ. соціалістів (соціал-демократи), Європ. партії лібералів, Європ. «зелених», конфедеративна група Європ. об'єднані ліві, група Союз за Європу націй, тех. група незалеж. депутатів, група позафракц. депутатів. 2009 на черг. виборах перемогу здобула Європ. нар. партія (християн. демократи). Розширення повноважень Європарламенту щодо контролю за діяльністю Європ. комісії залежить від набуття чинності Лісабон. договору 2007.

Європарламент почав співпрацювати з ВР України 1992. Розвиток такої співпраці – важлива складова політ. відносин України з ЄС. Осн. напрямом діалогу стала проблема розроблення та реалізації програми адаптації укр. законодавства до норм і стандартів ЄС. При цьому парламент. аспекти взаємодії є важливим інструментом погодження не лише інтересів укр. та європ. політ. еліт, а й форумом взаємодії між громадян. суспільствами.

Рекомендована література

1. Крылова И. С. Европейский парламент (Правовой статус). Москва, 1987;
2. Топорнин Б. Н. Европейские сообщества: право и институты. Москва, 1992;
3. Геген Д. У лабіринті Європейського Союзу / Пер. з франц. К., 1995;

4. Гоці С. Урядування в об'єднаній Європі / Пер. з італ. К., 2003;
5. Довгань В. М. Європейський парламент: правовий статус і компетенція в системі органів Європейського Союзу. К., 2007.

Бібліографічний опис:

Європейський парламент / М. М. Микієвич, А. Ю. Мартинов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17375>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).